

Sygn. akt II KO 81/19

POSTANOWIENIE

Dnia 11 października 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Małgorzata Wąsek-Wiaderek

w sprawie zażalenia pokrzywdzonej S.G.V. oraz Stowarzyszenia Kombatantów – [...] na postanowienie Prokuratora Prokuratury Rejonowej w W. z dnia 17 stycznia 2018 r. o odmowie wszczęcia śledztwa,
po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w dniu 11 października 2019 r.,
wniosku Sądu Rejonowego w W.
zawartego w postanowieniu z dnia 30 sierpnia 2019 r., sygn. II Kp (...),
o przekazanie sprawy do rozpoznania innemu sądowi równorzędnemu,
na podstawie art. 37 k.p.k. *a contrario*

p o s t a n o w i ł:

**uwzględnić wniosek i sprawę II Kp (...) przekazać do
rozpoznania Sądowi Rejonowemu w W..**

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 30 sierpnia 2019 r. Sąd Rejonowy w W. wystąpił w trybie art. 37 k.p.k. do Sądu Najwyższego z wnioskiem o przekazanie niniejszej sprawy innemu sądowi równorzędnemu. Sprawa dotyczy zażalenia na postanowienie Prokuratora Prokuratury Rejonowej w W. z dnia 17 stycznia 2018 r. o odmowie wszczęcia śledztwa w sprawie z zawiadomienia B.B.B. (reprezentującej Stowarzyszenie [...]) o popełnieniu przestępstwa przekroczenia uprawnień i niedopełnienia obowiązków przez Sędziego Sądu Rejonowego w W., Sędziego Sądu Okręgowego w W. oraz Prokuratora Prokuratury Rejonowej w W..

Uzasadniając potrzebę przekazania sprawy innemu sądowi równorzędnemu Sąd ten wskazał, że ze względu na przedmiot postępowania w ocenie opinii publicznej mogą powstać wątpliwości co do warunków rozpoznania sprawy

w sposób obiektywny. Uzasadniając przekazanie sprawy Sąd Rejonowy odwołał się do takiej okoliczności, jak kontakty sędziów na gruncie zawodowym i prywatnym z uwagi na fakt, że Sąd Rejonowy w W. i Sąd Rejonowy w W. mają jedną siedzibę. Co do prokuratora wskazanego w zawiadomieniu o popełnieniu przestępstwa Sąd odwołał się do kontaktów zawodowych i osobistych, jakie mogą łączyć sędziów Sądu właściwego z jego osobą z uwagi na to, że jest on Prokuratorem Prokuratury Rejonowej w W.. Ponadto Sąd wnioskujący podkreślił, że wskazany w zawiadomieniu o popełnieniu przestępstwa Sędzia Sądu Okręgowego w W. orzeka w sądzie, który pełni funkcję sądu odwoławczego w stosunku do orzeczeń wydawanych przez Sąd Rejonowy w W..

O przekazanie sprawy innemu sądowi równorzędnemu postulowała także pokrzywdzona S.G.V.. Co więcej, to właśnie na skutek jej wniosku sprawa została skierowana na posiedzenie i wydano na nim postanowienie z dnia 30 sierpnia 2019 r. o zwróceniu się do Sądu Najwyższego z wnioskiem w trybie art. 37 k.p.k.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Wniosek zasługuje na uwzględnienie, chociaż Sąd Najwyższy nie podziela dwóch z trzech zawartych w nim argumentów na rzecz zmiany ustawowo określonej właściwości Sądu.

Institucja określona art. 37 k.p.k. ma charakter wyjątku od zasady właściwości miejscowej sądu i powinna mieć zastosowane jedynie w szczególnych przypadkach, a zatem i okoliczności powołane przez sąd muszą mieć charakter szczególny, a nie sprowadzać się jedynie do wskazania abstrakcyjnie na obawę o możliwość postrzegania postępowania przed sądem orzekającym oraz samego rozstrzygnięcia sprawy jako obciążonego brakiem bezstronności. Sąd Najwyższy podkreślał już wcześniej, że sam fakt formułowania zarzutów pod adresem sędziów lub prokuratorów, wykonujących obowiązki na określonym terenie, nie powinien być traktowany jako okoliczność uzasadniająca wątpliwości co do bezstronności sędziów sądu właściwego do rozpoznania zażalenia (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 29 stycznia 2013 r., V KO 78/12; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 22 listopada 2012 r., V KO 65/12; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 24 listopada 2016 r., II KO 47/16).

Pogląd ten Sąd Najwyższy podziela także na gruncie niniejszej sprawy, wobec czego uznaje, że nie stanowi podstawy do zastosowania szczególnego trybu z art. 37 k.p.k. sam fakt, iż zażalenie skarżącej, które miałyby rozpoznać Sąd Rejonowy w W., dotyczy postanowienia o odmowie ścigania Sędziego Sądu Rejonowego w W. oraz Prokuratora Prokuratury Rejonowej w W.. Kontakty między sędziami, czy sędziami a prokuratorami wynikają z istoty sprawowanych urzędów i, o ile mają charakter służbowy, nie mogą uzasadniać wystąpienia wątpliwości co do bezstronności sądu, godzących w autorytet wymiaru sprawiedliwości. Zwykle służbowe relacje nie powinny być uznawane za okoliczność mogącą wywierać wpływ na swobodę orzekania, czy też powodujące przekonanie o braku warunków do rozpoznania sprawy w sposób obiektywny. Gdyby takie relacje miały charakter prywatny, przyjacielski, osobisty w pierwszej kolejności należy rozważyć możliwość skorzystania z instytucji uregulowanej w art. 41 § 1 k.p.k. Akta sprawy wskazują, że wniosek o wyłączenie od orzekania w sprawie złożył tylko jeden sędzia, który uzasadnił to faktem prowadzenia korespondencji w trybie administracyjnym oraz kontaktami z pokrzywdzoną jako interesantem sądu. Z akt sprawy nie wynika, by kolejny sędzia wyznaczony do rozpoznania sprawy złożył stosowny wniosek w tym zakresie. Wnioski o wyłączenie sędziego składały natomiast S.G.V. i B.B.B.. Ich postulaty nie zostały uwzględnione (k. 67, k. 72, k. 126, k. 137).

Podkreślić należy, że nie można bezkrytycznie i automatycznie akceptować podważania zdolności sądów do obiektywnego i bezstronnego rozpoznania spraw, często występującego w praktyce sądowej, gdy strona postępowania niezadowolona z rozstrzygnięcia składa skargi na sędziego lub wręcz próbuje spowodować wszczęcie przeciwko niemu postępowania karnego. O właściwości do rozpoznania sprawy decydują kryteria ustawowe i nie powinna ich dyktować wola strony postępowania (por. postanowienie SN z dnia 21 lipca 2011 r., III KO 48/11; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 24 listopada 2016 r., II KO 47/16).

Zauważyć należy, że zawiadomienie o popełnieniu przestępstwa złożone w rozpatrywanej sprawie dotyczy Sędziego Sądu Rejonowego w W. , tymczasem zażalenie na postanowienie o odmowie wszczęcia śledztwa rozpoznaje Sąd Rejonowy w W. , czyli odrębna jednostka organizacyjna. Za nieprzekonującą należy

uznać argumentację dotyczącą kontaktów Sądu z osobą Prokuratora wskazanego w zawiadomieniu o popełnieniu przestępstwa. Sąd Rejonowy odwołał się w rzeczywistości tylko do tego, że jest on Prokuratorem Prokuratury Rejonowej w W. , która z uwagi na właściwość miejscową jest powiązana z Sądem wnioskującym. Nie sposób tylko z tego faktu wywodzić, że postronny obserwator może powziąć uzasadnione wątpliwości co do obiektywizmu Sądu rozpoznającego sprawę.

O uwzględnieniu wniosku Sądu Rejonowego w W. o przekazanie sprawy innemu sądowi równorzędnemu przesądziło to, że Sąd ten miałby rozpoznawać zażalenie na odmowę wszczęcia śledztwa dotyczącego (zgodnie z zawiadomieniem o popełnieniu przestępstwa) czynu zabronionego popełnionego przez Sędziego Sądu Okręgowego w W. – A.O.M.. Sędzia ten orzeka w Wydziale Karnym Odwoławczym Sądu Okręgowego w W., czyli w jednostce nadrzędnej nad Sądem właściwym w tej sprawie.

W orzecznictwie zasadnie przyjmuje się, że jeżeli osobą, wobec której kierowane są oskarżenia, jest sędzia sądu nadrzędnego nad orzekającym meriti – nie powinien on rozpoznawać sprawy. Stanowi to przejaw dbałości o dobro wymiaru sprawiedliwości, jakim jest wizerunek sądu jako organu niezależnego, w którym orzekają niezawisli sędziowie, co do których nie można czynić zarzutu, iż w swojej służbie kierują się pozamerytorycznymi kryteriami (tak: postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 12 sierpnia 2019 r., IV KO 82/19).

Z powyżej wskazanych względów Sąd Najwyższy zastosował instytucję właściwości delegacyjnej, określoną w art. 37 k.p.k. Sąd Najwyższy uznał, że sądem właściwym powinna być jednostka spoza obszaru właściwości Sądu Okręgowego w W., dlatego też przekazał tę sprawę do rozpoznania Sądowi Rejonowemu w W..

Mając na uwadze powyższe, orzeczono jak w postanowieniu.

as